

Un climat al dezbaterii

written by Iuliana Petrescu | September 25, 2020

Articol original: **A climate of debate**, apărut pe blog-ul *biblonia*.

În pofida accesului la aceleași surse și resurse, și deși trăiau într-un climat ce întreținea conformitatea și omogenitatea, **învățații vestic ai Evului Mediu au dezvoltat o cultură scrisă a disputei, a diferenței de opinie și a polemicii**. După aceleași lecturi, ajungând la concluzii diferite, dezbăteau acerb pentru ultimul cuvânt în dileme de filozofie, etică sau politică. Există un acord asupra problemelor fundamentale, dar detaliul era terenul de divergență al autorilor.

În secolul al XI-lea, se dezbătea reforma calendaristică. Ar trebui anul să înceapă la 1 ianuarie, la Buna Vestire, sau chiar la Crăciun? Cât de vechi era Universul? S-a născut Hristos în anul 1 sau cu vreo 20 de ani mai târziu? Din Anglia până în Italia, penelurile s-au ridicat pentru a așterne pe hârtie idei proprii sau critici la adresa altora.

Moștenirea literară a lumii greco-latine nu a fost nicicând anulată în Occident, în ciuda unor voci militând periodic pentru o ruptură radicală față de un trecut păgân. **Clasicii, ale căror lucrări au supraviețuit precarității culturii scribilor și fragilității alfabetizării și educației în Europa post-romană, și-au găsit loc în planul de studiu al școlilor medievale, fie ele monastice sau seculare**. În timp ce cultura trecutului pre-creștin era acceptată, nu se deslușise cine ar trebui să intre în canon și cine trebuie lăsat pe dinafară. Învățații vremii au dezbătut și asta.

Cât de departe poate ajunge istoria senzaționalistă înainte să fie renegată ca fiind ficțiune? Scriind în secolul al XII-lea, „istoricul” galez Geoffrey de Monmouth i-a prezentat pe Regele Arthur, Merlin și lumea lui de cavaleri și magie ca pe niște adevăruri istorice. Nu a fost nevoie să aștepte până în epoca criticii textuale pentru ca lucrarea sa „Istoria regilor Britaniei” să fie dezmințită ca pură ficțiune. Propriii săi contemporani – spre exemplu, istoricul englez William din Newburgh – s-au revoltat împotriva afirmației lui Geoffrey ce susținea că lumea fantastică pe care o descria era parte din istoria Marii Britanii. William își ieșise din fire, acuzându-l pe Geoffrey că „a inventat ficțiuni ridicole”, „a promovat fără scrupule profețiile plăsmuite ale lui Merlin” ca o „persoană ignorantă față de istoria antică”. Acest atac frontal ne aduce în miezul culturii medievale bazate pe dispută și

dezbatere polemică. Să îți imaginezi lumea multicoloră a Occidentului medieval ca pe un cadru monocrom al gândirii și scrierii sub formă de mantră – asta înseamnă să transformi trecutul în ficțiune și să ratezi o groază de lucruri teribil de interesante.